

Verdal kommune

ØKONOMIPLAN 2013-2016

BUDSJETT 2013

Visjon: Livskvalitet og vekst

Rådmannens forslag
8. november 2012

Innhold

1. Økonomiplanens rolle i plan- og styringssystemet	3
2. Fundament og arbeidsplattform	4
3. Drift og utvikling i kommunen	7
3.1 Oppvekst	7
3.2 Helse og velferd	10
3.3 Kultur, teknisk drift og næring.....	12
4. Økonomiske rammebetingelser	16
5. Langsiktige føringer og mål for utviklingen	18
5.1 Planstrategien: strategiske valg for samfunnsutviklingen	18
5.2 Kommuneplanens samfunnsdel: satsingsområder og mål	18
6. Prioriteringer 2013-2016	20
6.1 Strategiske valg, satsingsområder og vegvalg	20
6.2 Tiltaksplan drift.....	20
6.3 Tiltaksplan investering.....	26
6.4 Hovedoversikt drift	28
6.5 Hovedoversikt investeringer	29

Utfyllende dokumenter:

[Beskrivelser av tiltak i tiltaksplanen](#)

[Gebyrer og betalingssatser 2013](#)

[Økonomireglement](#)

[Obligatoriske budsjettskjema](#)

[Kontrollutvalgets forslag til driftsbudsjett 2013](#)

[Sør-Innherad Prosti sitt forslag til budsjett for 2012](#)

[Årshjul](#)

[Planstrategi](#)

[Kommuneplanens samfunnsdel](#)

[Kommunedelplan næring, landbruk og naturforvaltning](#)

[Kommunedelplan kultur](#)

[Årsberetninger](#)

1. Økonomiplanens rolle i plan- og styringssystemet

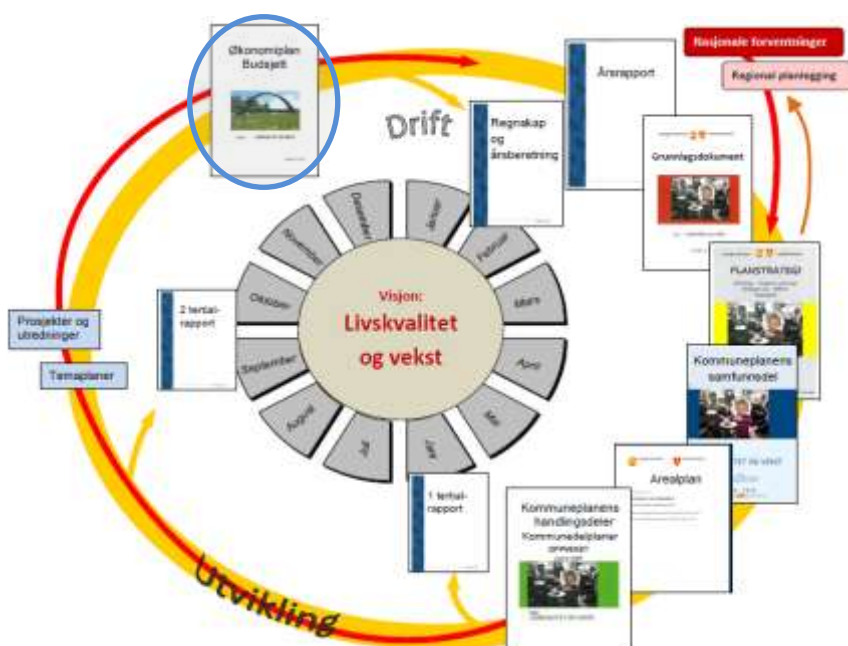
Økonomiplanen inngår i plan- og styringssystemet og er kommunens virkemiddel for fordeling av økonomiske ressurser og det politiske styringsredskap for prioritering. Ressursfordelingen skjer i samsvar med langsiktige føringer i Planstrategien og i Kommuneplanens samfunnsdel og ut fra vurderinger av hvilke tiltak som samlet sett gir best mulighet for å oppnå ønsket utvikling.

Økonomiplanen er utgangspunkt for å etablere god økonomistyring. Den økonomiske styringen krever vurderinger av hvordan kommunale inntekter skal optimaliseres og hvordan kommunale utgifter skal holdes på riktig og forsvarlig nivå, samtidig som den vedtatte kvaliteten på tjenestetilbudene ivaretas.

Måleeffektivitet og kostnadseffektivitet krever at helhetlige og målgruppeorienterte løsninger legges til grunn. Å sikre slike løsninger er en ambisjon i plan- og styringssystemet, som er inndelt i flere plandokumenter som til sammen danner en helhet, jfr. *fig. 1 Årshjul*.

Både i Kommuneplanens handlingsdel og i Økonomiplanen skjer koordinering og prioritering på tvers av sektorene. Først koordineres og prioriteres tiltak fra temaplaner i kommuneplanens handlingsdel. På bakgrunn av handlingsdelene skjer deretter tilsvarende koordinering og prioritering i Økonomiplanen.

De økonomiske bevilgningene kommunestyret gjør i økonomiplanen er bevilgninger til sektorer. Dette for å sikre klare ansvarsplasseringer for de økonomiske bevilgningene og for økonomistyringen i det enkelte budsjettår.

Figur 1 Årshjul

Det gis i det videre en kort beskrivelse av øvrige elementer og deres rolle i plan- og styringssystemet. Mer informasjon om styringsdokumentene fås ved å klikke på lenkene under, som fører direkte inn i de ulike dokumentene, eventuelt inn i oversikter over dokumenter fra forutgående år.

[Grunnlagsdokumentet](#) gir et kunnskapsbasert utgangspunkt for planleggingen. [Planstrategien](#) og [kommuneplanens samfunnsdel](#) har et strategisk perspektiv og gir politiske styringssignaler og langsiktige føringer for alt øvrig planverk. [Kommuneplanens arealdel](#) gir føringer for arealforvaltningen.

[Temaplaner](#) og [Kommuneplanens handlingsdeler](#) er handlingsrettede planer med delmål og tiltak som omhandler sektorenes faglige forslag til hvilke løsninger de mener bør velges for å oppnå ønsket utvikling.

Fortsatt mangler de fleste av kommuneplanens handlingsdeler. For å sikre at politiske styringssignaler blir lagt til grunn for prioriteringer i økonomiplanen, er derfor økonomiplanens tiltaksdel koblet sammen med satsingsområdene i kommuneplanens samfunnsdel.

2. Fundament og arbeidsplattform

Det tydelige driftsfokuset organisasjonen har hatt de siste to årene gjør at driftsåret 2012 er i tråd med opprinnelige planer og i all hovedsak økonomisk balanse. Et meget stort lønnsoppgjør i 2012 er håndtert innenfor driftsrammene med en kostnad på i overkant av 17 mill kroner i 2012. Økt lønn i samfunnet gir også økte skatteinntekter, som vil være med på å bidra til at kommunens regnskap for 2012 kommer ut med positivt resultat. Den økte skatteinngangen blir ikke videreført til kommunene i statsbudsjettet for 2013, og er følgelig ikke et grunnlag for permanent økt aktivitet.

fordelingsmekanismene i inntektssystemet for kommunesektoren er også slik at den høye aktiviteten i Verdal ikke gir direkte effekt for kommunens økonomiske posisjon.

Kommunens frie inntekter, jf kapittel 4, øker med om lag kr 25 mill fra 2012 til 2013. Samtidig er effektene av lønnsoppgjør 2012 på helårsbasis nærmere kr 30 mill med uendret aktivitet. I tillegg er det virkninger som følge av nye brukerbehov og endringer i inntektssystemet som gir økonomiske utfordringer på mellom fem og ti millioner kroner. Disse forholdene er det ikke tatt høyde for i tidligere økonomiplan og må løses parallelt med at forpliktelsene til renter og avdrag, i tråd med vedtatte planer, øker også med ca kr fem mill.

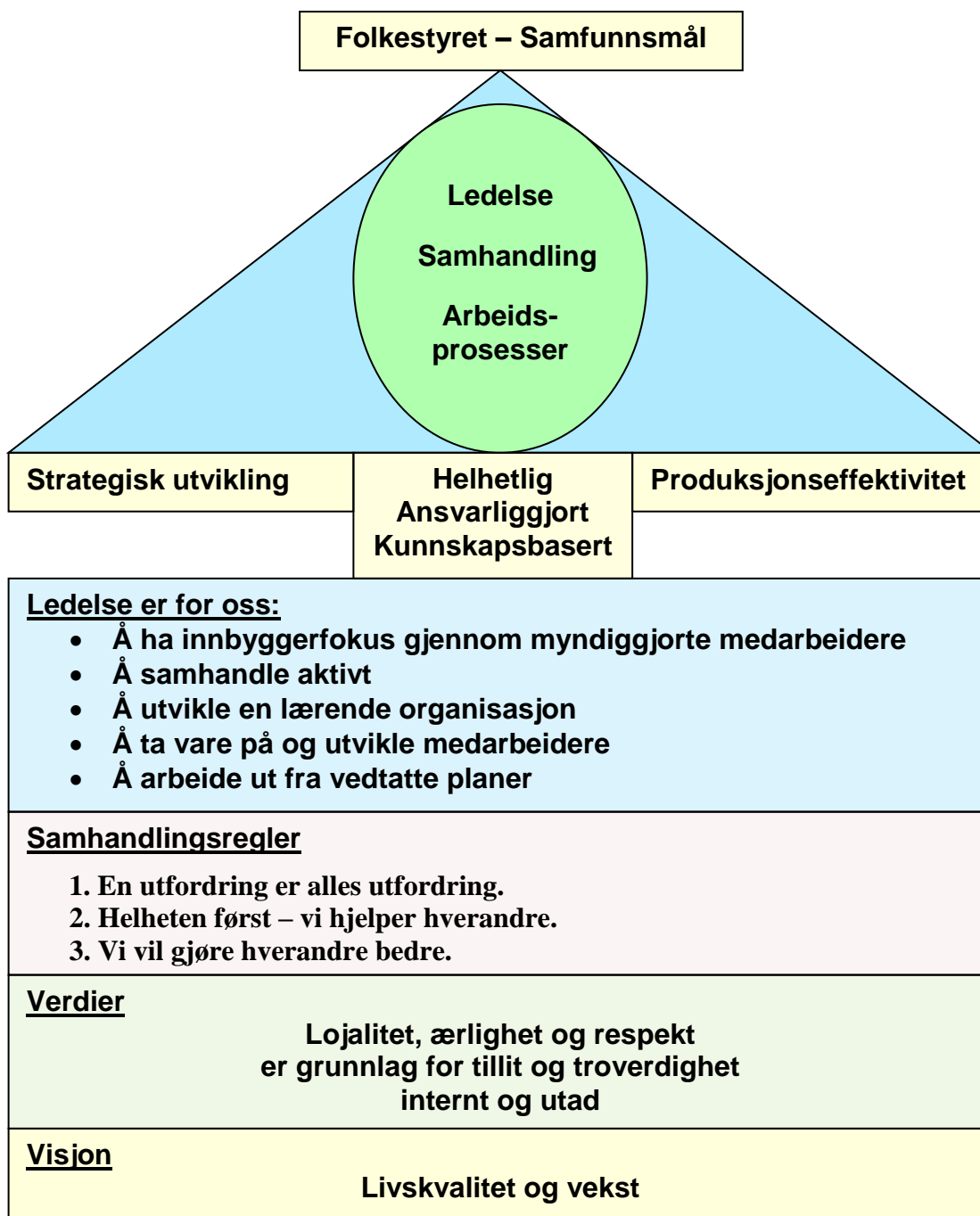
Dette utfordringsbildet må håndteres både på kort og lang sikt. I budsjettet for 2013 er det gjort noen aktivitetstilpasninger, samtidig som det ikke er midler i budsjettet for lønnsoppgjør i 2013. Det er satt av midler til effektene av lønnsoppgjør 2012, slik at dette er fullt ut finansiert. Avsetningen på åtte mill kroner er tilstrekkelig til å dekke resultatet av de lokale forhandlingene som foregår høsten 2012. Resten av lønnsoppgjøret (effektene av det sentrale oppgjøret på våren) for 2012 er budsjettet på den enkelte virksomhet og dermed tatt hensyn til.

Et eventuelt lønnsoppgjør i 2013, som i følge statsbudsjettet kan resultere i en årslønnsvekst på 4% i 2013, må da finansieres med ytterligere aktivitetstilpasninger gjennom året og med midler fra disposisjonsfond. Det vil si at merinntektene vi oppnår i høst i form av økt skatteinngang ikke blir permanent avsatt, men tas ut igjen i 2013 for å finansiere lønnsvekst. Finansiering av kostnadsøkning ved å ta fra tidligere års overskudd er en kortsiktig løsning. Dette gir rom for å bygge på de positive driftsperspektivene som er i organisasjonen i 2013, men det gir ingen effekt inn mot det langsiktige behovet for tilpasning til økonomiske rammer.

Vi har stadig gjort produktivetsforbedringer, og den langsiktige handlefrihet vi skal ha må vi skape oss selv. I 2013 må vi starte prosesser med å vurdere om vi også holder på med ”de riktige tingene på riktig måte”.

Det betyr at all tjenesteproduksjon må vurderes med henblikk på helhetlig økonomisk effektivitet og bærekraft, herunder om vi har riktig organisatorisk og geografisk bærekraftig struktur.

Fundamentet for det administrative arbeidet som må gjøres er den ledelsesplattform som er arbeidet fram gjennom 2011 og 2012.

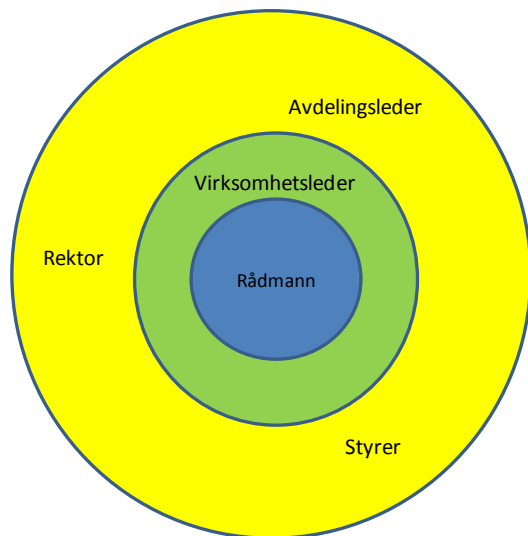

Kravene til helhetlig ledelse vil bli økende framover, både ut fra forventningene i samfunnet og blant brukerne og med hensyn til de økonomiske rammebetingelsene og tilpasningene som må gjøres til disse.

Fra januar 2013 er endret organisering av oppvekstsektoren virksom. Det er da en virksomhetsleder for skole/SFO og en virksomhetsleder for barnehage. Det foregår også prosesser for samlokalisering og organisering av hjemmebasert omsorg. Disse endringene skal bidra til enda tydeligere og mer helhetlig ledelse.

Samtidig går kommunens administrative organisering bort fra en uttalt to-nivåmodell til å realitetsorientere ledelsesbegrepet ”mer med terrenget” ved å synliggjøre lederskap i tre nivå.

Dette innebærer ingen endring i jobbinnhold eller organisering for noen, men er med på å markere ledelse og lederroller.

Figuren visualiserer de tre nivåene.

- 1) Rådmannsteamet
- 2) Virksomhetsleder
- 3) Rektor, barnehagestyrer, avdelingsleder som rapporterer til virksomhetsleder.

Fokuset betinger igjen at det skapes arenaer for å utvikle dette lederskapet helhetlig, tydeliggjøre roller og relasjoner, kommunisere forventninger, lære av hverandre og dele med hverandre.

Det er et nødvendig og viktig fokus for det krevende arbeidet med å utvikle handlefrihet for årene som kommer. Administrasjonen vil operasjonalisere kommunestyrets økonomiplanvedtak med fokus på kvalitet, utvikling, ledelse og effektivitet.

3. Drift og utvikling i kommunen

Utgangspunktet for Økonomiplan 2013 -2016 er økonomiplanen vedtatt av kommunestyret i desember 2011. Ut fra denne er aktivitet planlagt og tilpasninger innenfor de etablerte rammene gjennomført.

Budsjettet for 2013 er med utgangspunkt med videreføring av eksisterende aktivitet, men med nødvendige tilpasninger for å holde økonomisk balanse. Over tid vil ikke dette gi nok handlingsrom. Det fordrer at vi i 2013 gjør krevende vurderinger av organisatorisk og geografisk struktur. 2013 vil derfor bli et år med veivalgdiskusjoner.

Samtidig må alle muligheter til kostnadsreduksjoner underveis benyttes for å møte lønnsoppgjøret i 2013 i og med at det ikke er satt av midler til dette. Det betyr at et oppgjør i 2013 må finansieres i form av en kombinasjon av bruk av fondsmidler og driftsinnsparinger på den enkelte virksomhet.

3.1 Oppvekst

Barnehager og skoler

Driften i oppvekstsektoren er kraftig presset. Barnetallet synker, og dermed minker også rammeoverføringene fra staten. Videre er det mange barn som har behov for spissede tiltak i skole, barnehage, SFO og kommunes øvrige hjelpeapparat. Dette skaper økt trykk på grunnressursene. Tilstandsrapportene for skole, barnehage, PPT, helsestasjon og barnevern beskriver utfordringene her, men også hvilke viktige veivalg som skal tas i forhold til fokus og tjenesteutvikling.

Driften i oppvekstsektoren i 2012 er forsøkt videreført i budsjettet for 2013. Dette har ikke vært mulig. I årets budsjettarbeid er det foretatt en omfattende gjennomgang av rammene for alle skoler, barnehager, SFO'er og Ressurssenter oppvekst. Alle budsjett er kvalitetssikret.

Det finnes ikke lenger noen ekstraressurser som enkelt kan fjernes, og flere tidligere styrkinger, bl.a. økt normtall i barnehagene og lese- og matematikkurs, er nå tatt bort.

For Ressurssenter oppvekst er utfordringene de samme, men de klarer å opprettholde aktivitet som følge av ekstern finansiering. Den totale eksterne finansieringen på ressursenteret øker med 3,3 millioner fra 2012 til 2013. Dette er blant annet prosjektmidler og øremerkede statlige midler.

For barnehagene er det ikke mulig å opprettholde 6,2 som normtall. Videre tas det grep for å maksimere kostnadseffektiviteten på alle barnehagene (merinntak). Normtallene vil variere fra barnehage til barnehage som følge av forskjellig fleksibilitet etter størrelse.

For SFO'ene har det ikke vært mulig å øke voksentettheten. SFO har ikke vært prisjustert siden 2009. Økonomiplanen er basert på SFO-pris på kr 2000,-, en økning fra kr 1750,-.

I skolene er andelen delingstimer kraftig redusert, og det er med på å redusere robustheten i grunntilbudet. Administrasjonsressurser er redusert, og omfanget på spesialundervisning er forsøkt redusert. Driftsposter og vikarposter reduseres også. Samtidig dukker det opp krav om ny aktivitet, bl.a. valgfag og en time gratis kulturskole i SFO, som vi må finne rom for innenfor rammene.

Konklusjonen er at vi må ta noen store grep for å kunne kostnadseffektivisere i stort nok volum. Det er behov for en langsiktig innretning slik at vi skaffer oss mer handlingsrom. Dette handlingsrommet finnes ikke innenfor dagens driftsform.

Det er gjort forsøk på å nedskalere drift som følge av færre klasser/elever, men det gir ikke tilstrekkelig handlingsrom til å igangsette nye aktivitet eller øke eksisterende. Større grep må til. Systemrobustheten må økes på flere områder, og fokuset må dreies fra tilpasning til utvikling. Dette vil kreve noen større omstillinger, og disse må komme i nær framtid.

For å imøtekomme utfordringsbildet kreves det strukturelle grep i oppvekstsektoren. Alle enheter/avdelinger må vurdere om de organiserer sin virksomhet hensiktsmessig.

I tillegg er det nødvendig med en langsiktig og strategisk tilnærming for å heve kvaliteten på grunntilbudet. Denne satsingen må ta utgangspunkt i forskningsbasert kunnskap. Som det er beskrevet i tilstandsrapporten for skole vil det i følge Thomas Nordahl (2011) være færre elever som får behov for spesialundervisning når kvaliteten på den ordinære opplæringen er god.

Gjennom kunnskapsbasert arbeid med læringsmiljø og grunnleggende ferdigheter, samt høyt læringstrykk, ønsker vi å oppnå at flest mulig er rustet til å komme seg gjennom videregående skole, og at færre elever skal få behov for spesialundervisning.

Læringsmiljø skal fortsatt være et sentralt satsingsområde for oppvekstsektoren i Verdal kommune. Gjennom «De utrolige årene» vil det systematisk jobbes med å skape gode psykososiale læringsmiljø i skoler og barnehager, og DUÅ representerer samtidig en behandlingstilnærming for barn med atferds- og sosiale vansker samt et utvalg av forebyggende tiltak. DUÅ omfatter også foreldre, og dermed representerer det en samlende og kollektiv tilnærming til vår tjenesteproduksjon. Det vil kreve en samordning av programmene i DUÅ, og det vil medføre et behov for å samordne dette med øvrig tjenesteproduksjon (hjelpetjenestene). En så omfattende satsing må ha tidshorisont 2020.

Ved Vuku oppvekstsenter og Verdalsøra ungdomsskole gjennomføres prosjektet ”Bedre læringsmiljø” med hovedfokus på klasseledelse og relasjonskompetanse, og dette prosjektet søker å oppnå samme effekter som DUÅ.

I arbeid med de grunnleggende ferdighetene vil det i første omgang vektlegges en kollektiv kompetanseheving knyttet til lesing (SOL), i tillegg til at det også vil fokuseres på digital kompetanse. Dette henger godt sammen med Stortingsmeldingen Meld. St.22 (2010 – 2011) Motivasjon – Mestring – Muligheter, som omhandler ungdomstrinnet, og som ble lagt frem våren 2011.

Visible learning (John Hattie, 2008) – en av de mest omfattende studiene i forhold til hva som har effekt på læring - peker også på noen sentrale innsatsområder for å øke læringstrykket. Disse vil være retningsgivende for de tilnærmingene som velges.

Gjennom en omfattende satsing på læringsmiljø og grunnleggende ferdigheter er målet å skape et mer robust grunntilbud. Lykkes vi med det vil flere barn/unge få et godt nok tilbud innenfor den ordinære virksomheten, og dermed vil trenden med at flere får behov for spissede tiltak (spesialpedagogisk hjelp, spesialundervisning eller andre tjenester) kunne motvirkes. Det vil igjen kunne frigjøre midler som kan brukes til ytterligere styrking av grunntilbudet og igangsetting av ny aktivitet.

I tilstandsrapporten i barnehage vises det til en helt fersk innsamling av forskning knyttet til barn i alderen 0-3 år i barnehagen som heter ”Hva betyr livet i barnehagen for barn under 3 år?” Der konkluderes det med at høy kvalitet i barnehagen betyr høy personaltetthet samt et stabilt og godt utdannet personale. Dette må vi tilstrebe gjennom våre strategiske satsinger i årene som kommer.

Omlegging av virksomhetsområdene fra 01.01.2013 vil medføre endringer organisatorisk, og de geografiske virksomhetsområdene erstattes av to fagorganiserte virksomhetsområder (skole/SFO og barnehage). Forebygging, tidlig innsats, samhandling og helhetlig tjenesteproduksjon vil fortsatt være hovedfokus for oppvekstsektoren uansett organisering.

Det foregår en prosess hvor de to ressursentrene (Ressurssenter oppvekst og Ressurssenter helse omsorg og velferd) evalueres. Konklusjonene av dette er ennå ikke på plass.

I Ressurssenter oppvekst jobbes det med etablering av et felles inntaksteam. Det er behov for å møte barn, familier, barnehager og skoler på en bedre og mer koordinert måte. På den måten vil ROS raskere kunne få gitt riktig hjelp til riktig tid.

Voksenopplæring

Innvandrere som har avlagt eksamen ved voksenopplæringa på Møllegata har oppnådd gode resultater. Usikkerhet i forhold til framtidig bosetting av flyktninger i Verdal gjør det vanskelig å budsjettere for skolen. De statlige tilskuddene til skolen avhenger bl.a. av antallet som bosettes i kommunen.

Helsestasjon

Helsestasjonen er en viktig del av kommunens folkehelsearbeid. Helsestasjonen er gjennom pålegg fra helsemyndighetene tilført flere nye oppgaver de siste årene, bl.a. HPV-vaksineringen og målingen og veiingen av grunnskoleelever. Det oppleves som utfordrende å ikke kunne tilby tiltak/hjelp ut fra de resultatene som avdekkes gjennom undersøkelsene, i tråd med tanken om godt folkehelsearbeid. I årets budsjett er det ikke funnet rom for slik oppfølgingstiltak.

Barnevern

For å imøtekomme de store utfordringene innenfor feltet er det jobbet med en omorganisering av tjenesten. Det er sett på teamorganiseringen og ledelsesstrukturen, og konklusjonen er at dagens ordning ikke er hensiktsmessig i forhold til de oppgaver som skal løses.

Det er derfor bestemt at det skal opprette et undersøkelsesteam og et tiltaksteam (med hver sin teamleder). Gjennom denne spesialiseringen kan det både hentes en kvalitetsgevinst og en effektiviseringsgevinst. Måler er at ny organisering skal være funksjonell fra og med 1. januar 2013.

Det opprettes en stilling som stedfortreder for barnevernleder og veileder fra samme tidspunkt. Barnevernlederrollen skal etter hvert bli en administrativ og faglig leder uten rene saksbehandlingsoppgaver.

Det opprettes et **lederteam**. Dette skal bestå av barnevernleder, stedfortreder for barnevernleder og de to teamlederne. Lederteamet skal lage rutiner for oppfølging av lovpålagte oppgaver. Lederteamet skal gjennomgå meldingene og til enhver tid ha oversikt over sakene og arbeidsbelastningen i avdelingen.

Tjenesten vil fra 1. januar redusere kjøpet av tiltak fra eksterne tilbydere og i stedet produsere disse tiltakene selv. Forsiktige anslag viser at vi kan produsere dobbelt så mye tiltak i familiene når vi gjør det selv – i forhold til å kjøpe de samme tiltakene fra Bufetat.

Barnevernet styrkes med en fast stilling i budsjettet for 2013. Videre finansierer eksterne midler (Imdi) en midlertidig økning med 1 stilling i 2013.

PPT

PPT opplever som de andre hjelpetjenestene i forhold til barn og unge at mengden saker og henvendelser vokser. PPT i Verdal har i løpet av de siste årene mistet flere medarbeidere, og dette har

sammen med den økende mengden henvendelser gitt seg resultat i at ventetiden har økt. Denne situasjonen fører til at ressursene i tjenesten i stor grad blir brukt i forhold til enkeltsaker-/ enkelt brukere. Det er ønskelig å vri ressursene i tjenesten i retning av å jobbe med å styrke skolene og barnehagene som system. Det vil kjøres en prosess på dette våren 2013.

3.2 Helse og velferd

Helse- og velferdsområdet opplever stadig tilvekst av antall brukere og av økte tjenestebehov. Dette gjelder innenfor mange målgrupper, og spesielt brukere som har svært ressurskrevende tjenester. Eksempelvis vil det fram mot 2020 komme 19 nye brukere med store tjenestebehov inn i voksen alder. Mange av disse vil ha behov for omfattende døgn tjenester. Et annet eksempel er innenfor demens; demensteamet anslår at det i 2012 er ca 180 personer med en demenslidelse i Verdal. I 2025 anslås tallet å være 235. Fra myndigheter anslås at innenfor psykisk helse vil behovene øke, og rustjenesten opplever økt antall personer med behov for ulike typer helsehjelp og bistand.

For å møte framtidens krav til kommunalt ansvar og tjenesteproduksjon er det nødvendig å spesielt fokusere på større robusthet og økonomisk bærekraft gjennom en optimalisering av arbeidsprosesser og hensiktsmessig organisering av virksomheten. Kvaliteten på tjenestene må vurderes, og det ligger en utfordring i nivået for tildeling av tjenester. Nye tiltak vil måtte vurderes opp mot eksisterende drift i enda større grad enn tidligere. Dette betyr en kontinuerlig kreativitet i forhold til hvordan en planlegger og drifter tjenesteproduksjonen.

Det betyr også at både innbyggerne og kommunen i stadig større grad må ta i bruk hensiktsmessige velferdsteknologiske løsninger for økt trygghet og selvstendighet for brukere og pårørende. Det er i fagrapport fra Helsedirektoratet IS – 1990 Velferdsteknologi beskrevet behov for lovendring i forhold til bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi i kommunal helse- og omsorgstjeneste, noe som både kan bidra til en tryggere tjeneste og økt selvstendighet for den enkelte, men også til større etiske utfordringer i forhold til ulike målgrupper. En teknologisk kommunikasjonsløsning som er tatt i bruk mellom kommunens helse- og omsorgstjeneste og fastlegene er elektronisk meldingsutveksling. Det er meget gode erfaringer med dette, både når det gjelder effektivitet og kvalitet. Målet er å få til tilsvarende kommunikasjon også med helseforetaket i løpet av 2013.

Lov om helse og omsorgstjenester og folkehelseloven pålegger kommunen større tilretteleggingsansvar for helsefremming og forebygging. Tidlig intervensjon og helhetlige tiltakskjeder i alle sektorer i kommunen involveres i arbeidet med å imøtekomme kravet. For helse og omsorgstjenesten betyr det at arbeidsprosesser må legges om for å ha mer fokus på forebygging og hjelp til selvhjelp. Ulike tiltak er igangsatt med dette formålet for øye. Likevel ser en det er en utfordring å vri økonomiske ressurser fra reparasjon til forebygging, da det fortsatt i mange år framover vil være helt nødvendig å yte helsehjelp og praktisk bistand på samme og høyere nivå enn i dag, til de som har behov for det. Hjemmetjenesten blir en sentral del av framtidens tjenesteyting. For å få det nødvendige fokus på dette, er det i 2012 påbegynt en utredning med formål å etablere et eget virksomhetsområde for hjemmetjenester. Dette skal gi økt fokus, forbedre arbeidsflyt og mer hensiktsmessig tilgang på kompetanse.

En slik omorganisering gir også mulighet til å vurdere hvordan en organiserer fagområder i de andre virksomhetsområdene innenfor området. Tillitsvalgte, ledere og ansatte har deltatt i prosessene. Frisklivssentral er et tiltak som ble opprettet fra 01.01.12. Som et ledd i satsingen innenfor helsefremming og forebygging, ser en behov for å styrke tiltaket ihht planlagt opptrapping i 2013. Videre opptrapping kan ikke prioriteres nå, det må vurderes senere. Innenfor organisering er det sammen med oppvekst startet opp en prosess for å vurdere om en fortsatt skal ha de to ressursentrene i kommunen i sin nåværende form.

Boligsituasjonen for vanskeligstilte er meget utfordrende i Verdal, det er lite tilgang på egnede boliger for denne gruppen. Kommunen styrker i 2013 sin mulighet til å bistå med husbankens virkemidler gjennom å øke startlånopptaket med 10 mill. kr. Verdal boligselskap AS er tenkt som en sentral boligaktør gjennom å være eier og forvalter av en del kommunale boliger. Det er ønskelig å bli stadig bedre på kjøp, salg, leiekontakter og boligsosial saksbehandling gjennom målrettet bruk av boligselskapet. Styrking av kompetansen i boligkontoret er også et sentralt element, og denne satsingen synliggjøres gjennom prioritering i økonomiplanen. Et godt system for tildeling av omsorgsboliger og andre kommunale boliger blir også viktig i denne sammenhengen, samtidig sett i sammenheng med institusjonsplasser.

Som en del av den vanskelige boligsituasjonen ligger også utfordringen rundt bosetting av flyktninger. Kommunen er forespurt om å ta imot flyktninger også i 2013, på samme måte som i 2012. Hele tjenesteapparatet rundt mottaket er på plass, og er bygd opp med en kapasitet på mottak av 25 flyktninger. Det er imidlertid mangel på tilgang til boliger for å bosette flyktninger i. En mulig løsning er å bygge flyktningeboliger på kommunal tomt. Dette vil kunne sette oss i stand til å motta det antall flyktninger som forutsettes for å kunne få det budsjetterte tilskudd.

Behovsøkningen knyttet til enkeltpersoner med særlig ressurskrevende tjenester omfatter for en del av brukerne 1:1-oppfølging hele døgnet. Det er nødvendig å prioritere ressurskrevende tjenester, men også å innrette driften på en slik måte at den er mest mulig bærekraftig framover. En hensiktsmessig og kostnadseffektiv drift av så omfattende tjenester er avhengig av å kunne tilby omsorgsboliger i bofellesskap. Enhver innbygger velger selv hvor en vil bo, og skal ha enkeltvedtak på tjenester uansett hvor en bor. Tilbakemeldingen fra mange brukere i målgruppen samt deres pårørende er at de ønsker å leie seg inn i en slik type bofellesskap. Det haster med å beslutte oppstart av byggeprosess, og det er avsatt midler i økonomiplanen til bygging. Etablering av bofellesskap vil medvirke til å styrke rekruttering av kompetanse samt at kommunens utgifter holdes på et så lavt nivå som mulig driftsmessig, med et forsvarlig tjenestenivå. Dette betyr ressursmessig mer bærekraftig utvikling.

Innenfor opptrappingsplan for rusfeltet (nasjonal satsing) er det iverksatt flere tiltak finansiert av tilskuddsmidler: dagtilbudet ATA-senteret, Sykepleier på hjul, og en stilling for tidligforebygging for ungdom 16 – 23 år. Siste år med tilskuddsfinansiering er 2012. Tiltakene Helsestasjon rus og ruskoordinator ble lagt i kommunal drift fra 2012.

En videreføring av de tre tiltakene som ikke får tilskuddsmidler fra 2013, vil totalt kreve kommunale lønnsmidler tilsvarende 2,1 mill kroner pr år. Tiltakene inngår som deler av en helhetlig tiltakskjede i rusomsorgen, og er forebyggende i forhold til økt rusmisbruk og bidrag til arbeidet med å oppnå at flere blir rusfrie. Aktivitet i dagliglivet rapporteres som et viktig tiltak i denne sammenhengen. Verdal kommune mottar årlig kr. 328.500,- fra Rusbehandling Midt-Norge til drift av ATA-senteret, og videreføring av drift ved dagtilbudet ATA-senteret prioriteres. Dette tilbudet er vanskelig å kompensere for bortfall av – helt eller delvis - med andre kommunale tjenester.

De to andre tiltakene kan ikke prioriteres inn i kommunalt driftsbudsjett. ”Sykepleier på hjul” er blant annet ytelse av helsehjelp, som til en viss grad kan ivaretas av ordinær hjemmesykepleietjeneste. Dette vil ikke erstatte tiltaket fullt ut, blant annet vil den rusfaglige kompetansen og oppfølgingen i tjenesten bli svært redusert. Det vil også legge økt press på hjemmesykepleien med en økning i brukerbehov. Utformingen av ”Helsestasjon rus” må også vurderes på nytt på grunn av sammenhengene med ”Sykepleier på hjul”. At stilling til tidligforebygging for ungdom 16 – 23 år ikke videreføres har konsekvenser for både forebygging og oppfølging.

Samtidig vil dette utfordre samhandlingstankene i og med at det må etterstrebtes å løse disse oppgavene innen det generelle orebyggingsarbeidet i kommunen. Dette må utvikles helhetlig. Blant annet pågår et arbeid for å utrede organiseringen av rustjenester i et livsløpsperspektiv.

For å styrke og videreutvikle lederkompetansen innenfor helse og velferdsområdet er det i 2012 startet et lederutviklingsprogram i egen regi med programutvikling, gjennomføring og prosessdrift fra Utviklingssenteret og Utviklingsstaben. Formålet med programmet er å styrke linjeledelsen gjennom bruk av verktøy som eksempelvis refleksjon, til både å ta ansvar for utvikling- og implementeringsarbeid i egen avdeling, og til styrking av egen rolleforståelse og rolleutførelse. Programmet videreføres i 2013, og ses på som et viktig tiltak for å håndtere omstilling og endringsprosesser i årene framover.

Aktiv omsorg er et satsingsområde nasjonalt, i tråd med omsorgsplan 2015. Dagaktivitet sees på som en sentral del av en helhetlig tiltakskjede.

Kommunen har slikt tilbud til mange målgrupper, og en ser at det for mange bidrar til en mer meningsfull hverdag enn en ville hatt uten. "Arbeid først" er et av satsingsområdene definert i NAV. Det setter også fokus på viktigheten av arbeid og aktivisering. Dagaktivitet som en del av helhetlige tjenestetilbud ser en eksempelvis innenfor demensomsorgen. Tilbudet blir brukt både for å gi gode opplevelser og for å avlaste pårørende. Kommunen skal videreføre eksisterende tilbud, og innenfor eksisterende rammer videreutvikle dette arbeidet.

Verdal samarbeider med Levanger og Frosta inn mot å etablere en interkommunal løsning på lovpålagte døgnseger for øyeblikkelig hjelp. I forbindelse med helse og omsorgslovens bestemmelser om kommunal medfinansiering til sykehusene og betalingspliktige liggedøgn for utskrivningsklare pasienter, er det fortsatt liten mulighet for kommunen til å påvirke innleggelse i sykehus. Når det gjelder utskrivningsklare pasienter, er det arbeidet mye med rutiner for å ta hjem pasienter fra sykehus. Likevel må det påregnes å betale for liggedøgn også i 2013, når det vurderes faglig uforsvarlig å ta hjem pasienten til kommunen. Samhandlingsmidler i 2012 gikk i sin helhet med til denne finansieringen, samt at en liten del ble prioritert til folkehelse/frisklivstiltak.

Det avsettes en økning i budsjett 2013 til formålet. På kort sikt vil en ikke se økonomiske effekter av kommunale tiltak inn mot helsefremming og forebygging, dette vil være mer langsiktige mål.

3.3 Kultur, teknisk drift og næring

Kulturtjenesten

Driftsnivået i Kulturtjenesten er videreført fra inneværende år både for bibliotek, kulturskole og kulturkontor.

Det er lagt inn en økning i budsjettet som gjør det mulig å dekke opp for økning i kommunale tilskudd basert på forpliktelse i drifts- og samarbeidsavtaler.

Det er også lagt inn en økning i kulturbudsjettet på kr 300.000 for å samle tilskudd til diverse faste arrangement og for å ha en avsatt pott til arrangement/tiltak som det er naturlig at kommunen støtter. Dette er finansiert ved overføring av midler fra andre budsjettområder.

De senere årene har dette vært håndtert over rådmannens budsjettområde. Slik det har vært praktisert synliggjøres ikke den reelle summen som kommunen har satt av til tilskudd til kulturformål. Ved å samle det i en pott som det synliggjøres kriterier rundt, blir det også mer forutsigbart for de som er aktuelle søkere.

Av Kulturtjenestens budsjetttramme på 22,3 mill. kroner utgjør 13,8 mill. kroner overføringer i hht drifts- og samarbeidsavtaler. Dette gjelder kommunalt tilskudd til Stiklestad Nasjonale Kultursenter, Verdal frivilligsentral, Sentralidrettsanlegget på Ørmelen, Verdalshallen, Den norske kirke, andre trossamfunn og husleie i Tindved kulturhage.

I målbildet i ”Planstrategi 2012-2015” defineres en ønsket utvikling mot at *”Innbyggerne, inkludert en stor andel pensjonister, deltar på sosiale kulturarenaer, og er aktive, tilfredse og slutter opp om lokaldemokratiet. De utviser selvstendighet og ansvar for egen og andres livskvalitet, helse og utvikling. Engasjementet i forhold til utviklingen av lokalsamfunnet er stort, ikke minst i de livskraftige grendene.”*

Dersom dette skal lykkes må kommunen spille en aktiv rolle. Kulturtjenesten har mye erfaring og kompetanse rundt samarbeid med det frivillige kulturlivet, ikke minst de senere årene i samarbeidet med ”Hagergrynkompaniet”. Dette er erfaringer å bygge videre på og som bør utvikles til å gjelde flere deler av organisasjonen gjennom bevisste strategier.

En plattform for denne jobbingen er ”Frivilligplan for Verdal” som ble vedtatt i 2012, og som ble utarbeidet i samhandling mellom Verdal frivilligsentral, frivillige organisasjoner og kommunen. Gjennom HUNT 3-undersøkelsen har vi fått dokumentert at kultur deltakelse har en positiv effekt på folks helse. I dette aspektet er samhandlingen tverrsektorielt i kommunen og med frivillige aktører viktig.

I ”Byer i Midt-Norge” forberedes nå et nytt samarbeidsprosjekt med tittel ”Med kultur for samhandling – kultur og frivillighet som kraft innen aktiv omsorg i Midt-Norge”. Dette prosjektet vil ikke tilføre hver enkelt kommune store økonomiske summer, men vil utfordre oss på tverrsektoriell samhandling for å omdefinere ressurser for å utvikle forebyggende helsearbeid.

Kulturkontoret er tillagt et bredt ansvar på kulturområdet, og oppgavene som prioriteres kan fordeles på støtte-/veiledningsfunksjon i forhold til kulturlivet - spesielt frivillige organisasjoner, arrangement/kulturformidling, driftsfunksjon i forhold til en del tiltak, informasjon/representasjon eksternt og utvikling av nye tiltak og arenaer.

Med bakgrunn i at rammene ikke er økt for å følge opp utviklingstiltak i Kulturplanen, og at kulturkontoret har en bemanning på to årsverk er det begrenset i hvor stor grad det er mulig å utvikle nye tiltak. De senere årene har en spesielt prioritert utvikling av tiltak mot eldre, i første rekke Hagergrynkompaniet og Den kulturelle spaserstokken. Det statlige tilskuddet til Den kulturelle spaserstokken er redusert fra 150.000 i 2012 til 45.000 i 2013. Det har ikke vært satt av kommunale midler tidligere til dette formålet. Det er det heller ikke i 2013, og det er heller ikke foreslått å sette av kommunale midler i 2013 for å kompensere for reduksjonen av det statlige tilskuddet. Dette betyr at det er en stor utfordring å videreføre og utvikle dette arbeidet.

Det fokuseres for tiden mye på folkehelse. Veldig mye av aktiviteten som Kulturtjenesten holder på med er i dette perspektivet av forebyggende karakter. Dersom Kulturtjenesten skal være i stand til å være mer på offensiven i dette arbeidet er det behov for å øke bemanningen.

Kulturskolen har opprettholdt elevtallet det siste året. Undervisningen i en del disipliner foregår naturlig i grupper, f.eks. dans og kunsthøgskolen. Instrumentalundervisningen, som tradisjonelt foregår individuelt, foregår også i stor grad i grupper. Dette har sammenheng med det er ressurser til 17,5 minutter pr elev i løpet av uka.

Det er en uttalt målsetting at hver elev skal få 22,5 minutter pr uke, mens varigheten på en gruppetime skal være minst 45 minutter dersom det ikke er flere enn tre elever i gruppa. Dette har en ikke funnet mulighet til å innpasse innenfor de gitte budsjetttrammer.

Regjeringen har i Proposisjon 1 S foreslått en økning i rammetilskuddet til kulturskole i skolefritidsordningen (kap 2.2.). Dette skal brukes til én uketime kulturskoleaktivitet i SFO-tiden på barnetrinnet. Oppstart fra høsten 2013. Kulturskolen vil i samarbeid med oppvekstområdet utarbeide en plan en best mulig utnyttelse av disse midlene (om lag 200.000,- i Verdal). Dette er ikke lagt inn i budsjettforslag for 2013.

Biblioteket har tilbud til de fleste aldersgrupper, fra toåringen som får bok etter 2-årskontrollen, til de eldre på bo- og helsetunene. Lesing og leselyst er kjernen i bibliotekets arbeid. Biblioteket er et lavterskeltilbud, gratis å bruke for alle. I 2011 hadde biblioteket et utlån på ca. 76.000 enheter og et besøk på ca. 70.000. Bokbussen lånte ut ca. 16.000 enheter.

Biblioteket er med i prosjektet "Litteraturhus Nord-Trøndelag", som inspirerer til samarbeid med andre kommuner om arrangement og utstillinger.

Biblioteket er en del av det nasjonale biblioteknettverket og samarbeider med resten av fylket om transportordning, slik at bøker lettvis kan lånes inn fra andre steder.

I tillegg til daglige driftsoppgaver kjøres det bokbuss til skoler og barnehager, gjennomføres leseaksjoner som "Leseløve" og "Jakten på leseknappen" i samarbeid med skolene, barnehagebibliotek i noen barnehager, bokdepot på institusjoner, organiserer Leseombud på institusjoner, arrangerer forfatterbesøk/litteraturkvelder, rådgivning vedr skolebibliotek og fengselsbibliotek, og tilrettelegging av lokalhistorisk avdeling.

Teknisk drift

Verdal kommune har i dag ca. 65.000 m² bygg samt ca. 100.000 m² uteareal i tilknytning til byggene. Følgende hovedtrekk kan trekkes ut fra forslag til budsjett for drift kommunale bygg:

Energiprisen er bortimot den samme som i 2012. Energibruken er nedadgående, dette spesielt på grunn av ny Verdalsøra barne- og ungdomsskole. Sparte midler her er overført til kjøp av tjenester/vedlikehold kommunale bygg.

Det er lagt inn en liten økning i postene for kjøp av tjenester til vedlikehold kommunale bygg, jfr. kommentar ovenfor. I tidligere utredninger og planer har det vært forutsatt en styrking av vedlikeholdet på bygningsmassen. Realiteten i dette budsjettforslaget er en videreføring av nivået i 2013. Dette medfører at vedlikeholdsmidlene i hovedsak går med til reparasjon av bygningskader ved innbrudd og hærverk, faste vedlikeholdsavtaler på tekniske anlegg samt absolutt nødvendige reparasjoner på bygningsmassen.

For svømmehallen er det innlagt ekstra åpningstid i uke 26-27-32-33. Det vil si at svømmehallen blir stengt kun i juli for avvikling av ferier. Åpningstiden er beregnet fra kl.11-18 mandag til fredag, og kl.10-14 på lørdag. Ekstra netto utgifter vil bli ca.kr. 100.000,- som er innlagt i budsjettforslaget.

Kommunestyret behandlet i møte i juni strategi for kommunal bolig og tomtepolitikk. Kommunestyret understreket behovet for at kommunen tar en mer aktiv rolle i bolig- og tomtepolitikken og ønsket å prioritere kommunes kompetanse og kapasitet på dette området. Innenfor de økonomiske rammer for 2013 er det ikke funnet mulighet til å prioritere ny stilling innen dette området. Et økt trykk må søkes løst ved bruk av den samlede eksisterende kompetanse og kapasitet.

For de 100.000 m² uteareal i tilknytning til kommunens bygningsmasse, er det ikke budsjettert vedlikehold, verken med personell eller utstyr. Dette medfører at områdene forfaller, bl.a. at plen ikke blir slått, eller meget sjeldent.

Det er knappe midler til vedlikehold av kommunale parker. Også budsjettforslaget for 2013 vil medføre at kun parkanlegg i sentrum vil bli vedlikeholdt. Det har vært et politisk ønske å sette av midler til oppgradering av Havfrua. Dette er det ikke funnet rom for.

For kommunale veger er vedlikeholdsposten på samme kronebeløp som 2012 justert for prisstigning. Dette innebærer fortsatt forfall av det kommunale vegnett. Blant annet vil det ikke være rom for reasfaltering innenfor driftsbudsjettet. Reasfaltering vil stort sett kun bli belastet investeringsbudsjettet. I tillegg forutsettes det bra vintervær uten for mye snø for å få brøytebudsjettet til å holde. Verdal kommune har nå igangsatt arbeidet med "Hovedplan veg". Dette for å synliggjøre drift og investeringsbehov i årene framover. Planen forventes ferdigstilt til sommeren 2013, før arbeidet med økonomiplan 2014-2017 starter opp.

For tjenester som finansieres over de kommunale avgifter (vann, kloakk) opprettholdes aktiviteten på dagens nivå. Dette er et akseptabelt driftsnivå for disse tjenestene.

Kubikkmeterpris og fastleddet for vann foreslås holdt uendret fra 2012 til 2013.

Kubikkmeterprisen for kloakk foreslås økt med 15 prosent fra 2012 til 2013. Fastleddet på årsavgiften foreslås holdt uendret. Prisstigningen skyldes i hovedsak økte leveringspriser for slam til Ecopro A/S, samt at det bundne driftsfondet for avløp nå er oppbrukt og at vi derfor må opp på selvkost igjen.

Samfunn og næring

Verdal er tradisjonelt jordbrukssamfunn og har ca 83 km² jordbruksareal. Etter etableringen av Aker Verdal (nå Kværner) i 1970 ble Verdal også et industrisamfunn. I dag er Verdal industripark den tredje største industriparken i landet, med over 140 ulike bedrifter fordelt på en rekke næringer, og mer enn 2600 ansatte (+ 500 innleide) som til sammen omsetter for over 6,6 milliarder kroner årlig.

Statistisk Sentralbyrå bekrefter at nettopp petroleumsvirksomheten kan forklare en betydelig del av konjunkturoppgangen både på nasjonalt og lokalt nivå. For tiden går da også både handel, industri og annet næringsliv i Verdal godt, det investeres betydelige beløp i nye anlegg og det planlegges for videre vekst på bred front blant næringsaktørene i området.

I en kommune der tre av fire innbyggere er ansatt i det private næringsliv, er det derfor viktig at kommunen retter ekstra oppmerksomhet mot rollen som tilrettelegger for ny næringsutvikling. Kommunen har hatt gode erfaringer med å legge førstelinjetjenesten, etablerermottak og -opplæring ut på anbud.

De siste årene har disse tjenestene vært levert av utviklingsselskapet Proneo, og et nytt anbud for kommende år blir kunngjort før årsskiftet. Samtidig styrker kommunen innsatsen gjennom bemanning av stilling for å forsterke kommunens strategiske planlegging, omdømme og kommunikasjon.

Samtidig kan det være grunn til å minne om at det vi nå opplever, i en europeisk sammenheng, i stor grad må betegnes som et særnorsk eldorado i form av høy oljepris og stadig høyere nivå for investeringer på norsk sokkel. Dette bidrar ytterligere til et særnorsk høyt overskudd på betalingsbalansen, samt gir en enorm etterspørselsimpuls til deler av industrien og annet næringsliv. Men intet industrisamfunn, og ingen nasjon for den del, har vært på evig opptur. Selv om det for tiden går godt i land og region, trengs det ny kunnskap og oppmerksomhet rundt videre verdiskaping og produktivitet.

Dette gjelder både i det offentlige og det private næringsliv, og utgjør en ekstra motivasjon for at det rettes en særskilt oppmerksomhet mot tiltak som kan styrke kommunens tiltrekningskraft på spesielt etterspurte kompetansegrupper. Dette er et omfattende sakskompleks som kommunen vil jobbe videre med tydeliggjøring av, herunder bolystiltak og omdømmebygging.

Kommuneorganisasjonen er en del av det pulserende samfunnslivet, og konkurrerer med alle andre i rekrutteringsøyemed. En del av dette er å kunne tilby lærlingeplasser som del av langsiktig rekruttering. I høst har kommunen hatt 19 lærlinger i egen organisasjon.

4. Økonomiske rammebetingelser

Regjeringen legger i sitt forslag til statsbudsjett opp til en realvekst i kommunesektorens samlede inntekter på 6,8 mrd. kroner. Av veksten er 5 mrd. frie inntekter. Den nominelle veksten i kommunesektorens frie inntekter fra 2012 til 2013 er beregnet til 5 %, regnet fra anslått inntektsnivå for 2012 i revidert nasjonalbudsjett for 2012.

For Verdal kommune er veksten i frie inntekter beregnet til 3,8 %, regnet fra anslått inntektsnivå for 2012 i revidert nasjonalbudsjett for 2012. Gjennomsnittsveksten for kommunene i Nord-Trøndelag er anslått til 4,2 %.

I statsbudsjettet er det samlet lagt inn 913 mill. kroner i rammetilskuddet til kommunene til å dekke følgende nye oppgaver:

Valgfag på 8. og 9. trinn kompenseres med totalt 159 mill. kroner.

Det foreslås en bevilgningsøkning på 30 mill. kroner til egen strategi for ungdomstrinnet for bedre klasseledelse og bedre grunnleggende ferdigheter hos elevene i lesing, skriving og regning. Verdal kommune deltar allerede i prosjektet Ny GIV i regi av Kunnskapsdepartementet hvis formål er sammenfallende med denne bevilgningsøkningen. Ungdomstrinnet i Verdalskolen er således i gang med dette arbeidet og tiltaket er finansiert.

Tilskuddsordning (øremerkede midler) til flere lærere på ungdomstrinnet fra skoleåret 2013/2014. Dette er en tilskuddsordning og departementet har utarbeidet oversikt over skoler som tildeles midler.

Det foreslås en bevilgning på 74 mill. kroner til innføring av en uketime med kulturskoleaktiviteter i SFO-tiden på barnetrinnet (1. – 4. trinn) fra høsten 2013. Bevilgningen er en del av Kulturløftet.

Videreføring av foreldrebetaling i barnehager. Det foreslås en nominell videreføring av foreldrebetaling i barnehager. Det betyr at maks satsen for heldagsplass i barnehager blir som tidligere år kr. 2.330,- pr. mnd.

Det foreslås en kompensasjon for omlegging av kontantstøtteordningen med 309 mill. kroner. I tillegg opptrappes tilskuddet til ikke-kommunale barnehager til 94% av hva kommunale barnehager mottar. Verdal kommune har allerede full likebehandling mellom kommunale og ikke-kommunale barnehager, opptrappingen vil ikke gi utslag i Verdal kommune budsjett.

Det foreslås at øremerkede midler til det kommunale barnevernet økes ytterligere med 205 mill. kroner i 2013. Midlene skal i hovedsak brukes til stillinger i kommuner med særskilte behov.

Det foreslås å øke tilskuddet til dagaktivitetstilbud for personer med demens med 100 mill. kroner. Midlene er et øremerket stimuleringsstilskudd og tildeles etter søknad.

Økning i investeringstilskudd til ytterligere 1 750 omsorgsboliger og sykehjemsplasser på landsbasis. Det er i budsjettforslaget ikke lagt inn investeringsmidler til bygging av nye institusjonsplasser.

Ny fastlegeforskrift skal tre i kraft 1.1.2013. Regjeringen foreslår en bevilgningsøkning på 50 mill. kroner til flere legeårsverk i den kommunale allmennlegetjenesten og til å finansiere nye oppgaver og økt aktivitet som følger av forskriften.

Bevilgningen til elektronisk samhandling foreslås økt med 90 mill. kroner, og det antas at bevilgningen går til ikke-kommunal virksomhet. Til sammen foreslås det dermed å bevilge 140 mill. kroner mer til oppfølging av samhandlingsreformen.

Det økte akontobeløpet i medfinansiering i samhandlingsreformen fra august 2012 er ikke foreslått kompensert særskilt, og må derfor dekkes inn av økningen i de frie inntektene til kommunen. Verdal kommunes budsjett for 2012 ble i oktober 2012 vedtatt oppjustert med 1, 0 mill. kroner til dette formålet. Dette nivået videreføres i 2013.

Regjeringen foreslår en økning på 270 mill. kroner til videre oppbygging av et øyeblikkelig hjelp tilbud i kommunal regi.

I statsbudsjettet for 2013 foreslås det å øke bevilgningene til oppfølging av Kulturløftet med nær 900 mill. kroner med sikte på å nå målet om at 1 % av statsbudsjettets utgifter skal benyttes til kulturformål innen 2014. Herunder ligger blant annet midler til innføring av kulturskoleaktiviteter i SFO.

Skatt og rammetilskudd utgjør kommunenes frie inntekter. Disse kan disponeres fritt, i motsetning til øremerkede midler som går til bestemte formål. I statsbudsjettet er det lagt til grunn et anslag for nominell vekst i de frie inntektene på 3,8 % i forhold til antatt regnskap for 2012. Den reelle veksten er 0,5 % når deflatoren (et uttrykk for veid samlet lønns- og prisendring i kommunesektoren i prosent fra året før) på 3,3 % hensyntas. Prisveksten er for 2013 anslått til 1,75 % og lønnsveksten anslås til 4 %. Dette gir en deflator på 3,3 %.

Verdal kommune har erfaringsvis lavere befolkningsvekst enn landsgjennomsnittet. Dette gjør at økningen i de frie inntektene reelt hvert år er lavere enn landsgjennomsnittet.

Regnet i kroner utgjør den reelle veksten om lag 3 mill. kroner. Veksten i frie inntekter må ses i sammenheng med kommunens anslåtte merutgifter knyttet til befolkningsutviklingen. Som reell vekst for årene 2014-2016 er det lagt til grunn årlig vekst 0,5 %.

Statsbudsjettets virkning for Verdal kommune

Statsbudsjettet medfører en nominell økning av Verdal kommunes frie inntekter på 25,2 mill. kroner i forhold til anslått regnskap frie inntekter i 2012. Økningen skal dekke lønns- og prisvekst 2012-2013, demografiendringer og nye oppgaver nevnt ovenfor.

Det er beregnet at effektene av lønnsoppjøret for 2012 har en helårseffekt på omtrent 30 mill. kroner om kommunen opprettholder aktiviteten på dagens nivå. Det er beregnet at lønnsoppjøret gir et overheng inn i 2013 på 2,8 %. Dette er det tatt hensyn til i budsjettet. De nye oppgavene lagt inn i rammeoverføringene fra staten utgjør for Verdal kommunes del i underkant av 3 millioner kroner. Effekten av lønnsoppjør og oppgaveendringer innebærer en betydelig skjerping av Verdal kommunes økonomiske handlefrihet.

Eiendomsskattenivået for det enkelte objekt opprettholdes på dagens nivå. Det budsjetteres imidlertid med en liten økning i samlet eiendomsskatt på grunn av økt antall skatteobjekter, og kjente endringer som følge av retaksering av eiendommer.

De senere årene har Verdal kommune hatt et høyt investeringsnivå. Det er i budsjettet for 2013 tatt høyde for en forventet økning av renter og avdrag som følge av disse investeringene på ca. 5 mill. kroner. Deler av momskompensasjon på investeringer har tidligere vært inntektsført i driftsregnskapet og har dermed bidratt til å lette kommunes driftsutfordringer. I 2012 benyttes ca. 5 millioner kroner av momskompensasjonen fra investeringer til driftsformål. I 2013 er investeringsnivået betydelig lavere enn de foregående årene, samtidig som regelverket endres slik at vi i mindre grad kan benytte momskompensasjon til driftsformål. I 2013 budsjetteres det med at all kompensasjon av moms fra investeringer tilbakeføres som en delfinansiering av prosjektene. Denne endringen bidrar dermed til en ytterligere innstramning av kommunens handlefrihet.

5. Langsiktige føringer og mål for utviklingen

5.1. Planstrategien: strategiske valg for samfunnsutviklingen

Strategiske valg for samfunnsutviklingen fremgår av [planstrategien](#) som ble vedtatt i kommunestyrene i Levanger og Verdal i hhv sak 49/12 og 88/12.

Strategiske valg for samfunnsutviklingen

1. Innbyggerne skal ta større ansvar for sin egen situasjon og samfunnet
2. Kunnskap og komparative fortrinn skal gi vekst hos store private og offentlige næringsaktører
3. Bærekraftig arealbruk skal gi framtidsetta infrastruktur og attraktive bolig- og næringsområder
4. Vi skal utvikle effektive løsninger for tjenesteproduksjonen
5. Samarbeid skal gi regionen større slagkraft.

5.2 Kommuneplanens samfunnsdel: satsingsområder og mål

Satsingsområder med mål og vegvalg i [kommuneplanens samfunnsdel](#) er førende for hvilke tiltak som skal prioriteres i økonomiplanen, og hvilke tiltak og handlinger som skal gjennomføres og implementeres i sektorenes drift for å oppnå ønsket utvikling.

SAMFUNN OG TJENESTER

Oppvekstmiljø

Mål: Barn og unge opplever motivasjon og mestring.
Det er samsvar mellom arbeidslivets kompetansebehov, utdanningsinstitusjonenes tilbud og ungdommenes valg av utdanning.

Folkehelse

Mål: En aktiv befolkning med god helse.

Omsorg for alle

Mål: Tjenestetilbudet er trygt og forutsigbart samtidig som det er dimensjonert og strukturert i forhold til befolkningens sammensetning og behov.
Enhver har en meningsfylt hverdag ut fra egne forutsetninger.

Kultur for alle

Mål: Kunst, idrett og kultur har en viktig rolle i offentligheten. Alle innbyggere har mulighet til kulturopplevelser og aktiv deltakelse i kulturlivet.

Næringsutvikling

Mål: Levanger og Verdal kommuner har et sterkt industrimiljø og et variert næringsliv med gode utviklingsmuligheter.

Fysiske omgivelser

Mål: Bolyst er utviklet gjennom helhetlig, langsiktig og samordnet satsing på stedsutvikling.

Samfunnssikkerhet

Mål: Beredskap og forebygging skaper trygghet hos befolkningen.

ORGANISASJON

Koordinering

Mål: Kommunale tjenester er koordinert og samhandlingen med eksterne samarbeidspartnere er god.

Arbeidskraft

Mål: Levanger og Verdal kommuner er attraktive arbeidsgivere som tiltrekker seg og beholder arbeidskraft med riktig kompetanse.

Teknologi

Mål: Levanger og Verdal kommuner er foregangskommuner innen bruk av teknologi. Alle kommunalt ansatte har relevant kompetanse i bruk av digitale verktøy og ny teknologi.

Miljøvennlig drift

Mål: Kommunal drift er energieffektiv og tar i bruk riktig teknologi for å spare.

6. Prioriteringer 2013-2016

6.1. Strategiske valg, satsingsområder og vegvalg

Som vist i [Planstrategiens](#) utfordringsbilde er kommunens handlingsrom for lite. For at kommunen framover selv skal kunne styre utviklingen i retning av Planstrategiens målbilde, må det tas grep som gir det nødvendige handlingsrommet. Både i Planstrategien og i [Kommuneplanens samfunnsdel](#) er det, jfr. del 5, gjort langsiktige retningsvalg som er førende for kommunens innsats framover. Disse legges til grunn for og avgrensner valg av løsninger i tiltaksplanen.

Til grunn for økonomiplan 2013 – 2016 ligger noen fundamentale strategiske prinsipper:

1. Sterkt fokus på ledelse, samhandling og helhet for effektiv tjenesteproduksjon.
2. 2013 må benyttes til å vurdere om vi har riktig organisatorisk og geografisk bærekraftig struktur.
3. Kontinuitet og samordning av hjelpetjeneste for å skape ”vinnerne på morgendagens arbeidsmarked”. Programmet ”De utrolige årene” (DUÅ) prioriteres som virkemiddel.
4. Effektivitet i arbeidsprosesser, spesielt innen ”volumtjenester”.
5. Et gjennomgående folkehelseperspektiv og mål om at folk skal mestre eget liv.
6. Infrastruktur må bygges for effektiv kommunal tjenesteyting.

6.2. Tiltaksplan drift

I tiltaksplan drift vises tiltak som er prioritert og tiltak som det ikke er funnet rom for. Beskrivelser av alle tiltak ligger i lenket dokument: [..\LENKEDE DOKUMENTER VERDAL\Beskrivelser av tiltak 22.10.doc](#)

Tiltaksplanen omhandler fem typer tiltak. Omstillingstiltak er tiltak som frigjør ressurser til nye formål eller som finansieres innenfor eksisterende budsjetttramme ved omlegging av driften. Utviklingstiltak er tiltak som er igangsatt på et tidligere tidspunkt og hvor aktiviteten/innholdet kan endres fra år til år. Den tredje typen tiltak er påbegynte eller prioriterte tiltak fra økonomiplan 2012-2015, den fjerde er tiltak som er nye i år og til slutt kommer tiltak det ikke er funnet rom for.

Til høyre i tabellen, under *finansiering av helårsvirkning*, fremgår hvordan tiltakene er finansiert. Tiltak som krever friske midler i økonomiplanen er satt inn i siste kolonne; *øk.plan*. Tiltak som finansieres eksternt står i kolonnen *annen finans*. Mens utviklingstiltak som er igangsatt på et tidligere tidspunkt og som ikke krever friske midler, står under *endr. drift*.

Til venstre i tabellen er det med fargekoder vist hvilke satsingsområder i kommuneplanens samfunnsdel som det enkelte tiltak fremmer.

I kolonnene under *Kostnad* er det satt inn tall for samlet helårsvirkning av tiltakene, dvs. det året kostnaden er på sitt høyeste, samt påregnet kostnad i hvert av årene fra 2013-2016. Under kolonnen *Øk.plan* er det vist finansieringsbehov for samlet helårsvirkning når kostnaden er på sitt høyeste. Nye tiltak som prioriteres legges inn i enhetenes budsjetttrammer for 2013.

Kommuneplanens samfunnsdel										Kostnad (mill. kr.)					Finansiering av helårsvirkning				
Oppvekstmiljø	Folkehelse	Omsorg for alle	Kultur for alle	Næringsutvikling	Fysiske omgivelser	Samfunnssikkerhet	Organisasjon				Helårsvirkning	2013	2014	2015	2016	Endr. drift	Annen finans. Tilsk.	Øk.plan Nye midler	
Prioriterte tiltak																			
OMSTILLINGSTILTAK – frigjøring av ressurser til nye formål og ny aktivitet innenfor eksisterende ramme																			
											Strukturelle tiltak <i>Tidligere: Strukturelle tiltak skole og Effekt av tidligforebyggende satsing i oppvekstsektoren</i>	-2,84	-2,84	-1,97	-1,07	-1,07			-2,84
											Lesesatsing – SOL	0,3	0,3	0,3	0,15	0,15	0,3		
											Styrke alternative læringsarenaer	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5		
											Opprette “foreldrenettverk” for førstegangs foreldre ved oppstart barnehage, 1., 5. og 8. klassetrinn	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1		
											Etablere spesialpedagogisk nettverk	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2		
											Digital kompetanse i skole	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25		
											Valgfag ungdomsskolen	1,3	0,8	1,3	1,3	1,3	1,3		
											MOT	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15		
											Drift av nytt virksomhetsområde pleie og omsorg – 1 årsverk virksomhetsleder	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8		
											Rustiltak inn i kommunal drift – ATA-senteret	0,72	0,72	0,72	0,72	0,72	0,72		
											Bruker med behov for omsorgstjenester	1,2	1,2	1,1	1,1		1,2		
											Boligkontor styrking 0,2 årsverk. Jfr. nye tiltak.	0,13	0,13	0,13	0,13	0,13	0,13		
											Opprettelse av saksbehandlerkontor – 1 årsverk	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7		
											Videreføring av dagtilbud for demente på gård	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3		
											Utredning av dagaktivitetstilbud – samordning mellom Arken, rus og psykiatri.	0,2	0,2				0,2		
											Tilskudd til kulturarrangement	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3		
											Valg		0,4		0,4		0,4		
											Hovedplan veg						x		

Kommuneplanens samfunnsdel			Kostnad (mill. kr.)				Finansiering av helårsvirkning											
Oppvekstmiljø	Folkehelse		Omsorg for alle	Kultur for alle	Næringsutvikling	Fysiske omgivelser	Samfunnsikkerhet	Organisasjon	Helårsvirkning	2013	2014	2015	2016	Endr. drift	Annen finans. Tilsk. / fond	Øk.plan Nye midler		
UTVIKLINGSTILTAK – kan ha endret innhold fra år til år																		
									4,3					4,3				

Kommuneplanens samfunnsdel										Kostnad (mill. kr.)					Finansiering av helårsvirkning				
Oppvekstmiljø	Folkehelse	Omsorg for alle	Kultur for alle	Næringsutvikling	Fysiske omgivelser	Samfunnssikkerhet	Organisasjon				Helårsvirkning	2013	2014	2015	2016	Endr. drift	Annen finans. Tilsk.	Øk.plan Nye midler	
PÅBEGYNT ELLER PRIORITERTE TILTAK FRA ØKONOMIPLAN 2012-2015																			
										Markering 1814			0,2	0	0			0,2	
										Dekning av tidligere underskudd kirkelig fellesråd	0,2	0,2	0,2	0	0			0,2	
										Økte barnevernsutgifter – fosterheim/institusjon	2,0	0,5	1,0	2,0	2,0			2,0	
NYE TILTAK																			
										Styrking av frisklivssentral	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3			0,3	
										Boligkontor, lønn og husleie. Se også omstillingstiltak.	0,67	0,67	0,67	0,67	0,67			0,67	
										Drift av bofellesskap for personer med nedsatt funksjonsevne. Nye midler til drift av bofellesskap for funksjonshemmede vil i stor grad avhenge av hvem som blir leietakere. Angir økning inn mot 6 beboere. Tidligere: Ikke funnet rom for - Drift av bofellesskap funksjonshemmede.			3,0	3,0	3,0			3,0	
										Økt tilskudd SNK	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2			0,2	

Kommuneplanens samfunnsdel										Kostnad (mill. kr.)					Finansiering av helårsvirkning			
Oppvekstmiljø	Folkehelse	Omsorg for alle	Kultur for alle	Næringsutvikling	Fysiske omgivelser	Samfunnsikkerhet	Organisasjon				Helårsvirkning	2013	2014	2015	2016	Endr. drift	Annen finans. Tilsk.	Øk.plan Nye midler
Tiltak det ikke er funnet rom for																		
										Voksnetthet barnehager 6,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0			4,0
										Lese- og matematikkurs	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0			1,0
										Rustiltak inn i kommunal drift – sykepleier på hjul, tidlig intervensjon ungdom.	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1			1,1
										Styrking av hjemmetjenesten – helsefremming og forebygging – 1 årsverk	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6			0,6
										Styrking av rådgivere NAV – gjeld/økonomi og flyktninger – kvalifisering. <i>Tidligere: gjeldsrådgiver - ikke funnet rom for.</i>	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	0,4		0,8
										Økt legeressurs til kommunale oppgaver. 0,4 årsverk i 2013, videre opptrapping fra 2014.	1,0	0,33	0,6	1,0	1,0			1,0
										Drift av bofellesskap for personer med hukommelsessvikt/demens. Krever 8 - 8,5 nye årsverk	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8			4,8
										Drift av Reinsholm bofellesskap med bosetting av narkotikaavhengige beboere. Kostnader angir behov i tillegg til eksisterende miljøteam.	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8			3,8
										Stilling med ansvar for bolig- og tomteutvikling	0,7	0,3	0,7	0,7	0,7			0,7
										Drift av småhus rusmisbrukere	0,3	0,15	0,3	0,3	0,3			0,3
										Dagaktivitetstilbud for institusjonsbeboere og hjemmeboende	1,1	0,55	1,1	1,1	1,1			1,1
										Turnusfysioterapeut	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3			0,3
										Ungdommens hus	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6			0,6
										Kvalitetsheving i kulturskolen	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2			1,2

Kommuneplanens samfunnsdel								Kostnad (mill. kr.)					Finansiering av helårsvirkning			
Oppvekstmiljø	Folkehelse	Omsorg for alle	Kultur for alle	Næringsutvikling	Fysiske omgivelser	Samfunnssikkerhet	Organisasjon	Helårsvirkning	2013	2014	2015	2016	Endr. drift	Annen finans. Tilsk.	Øk.plan Nye midler	
Forts. tiltak det ikke er funnet rom for																
								Kulturskoletilbud til alle	1,3	1,0	1,3	1,3	1,3			1,3
								• Venteliste								
								• Tindved Rockers II								
								Kulturskoletilbud til skolekorps	0,7	0,1	0,3	0,5	0,7			0,7
								Dataverktøy tilskuddsportalen	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1			0,1
								Biblioteket som verktøy for leseutvikling for barn og unge	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4			0,4
								Lokalt helsebibliotek – støttefunksjon for samhandlingsreformen	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1			0,1
								Digital kompetanse til alle	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1			0,1
								Kulturtiltak for seniorer	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4			0,4
								Styrking av vedlikeholdet på bygningsmassen.	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0			2,0
								Vedlikehold av uteareal i tilknytning til kommunal bygningsmasse.	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5			0,5
								Vedlikehold av kommunale parker.	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5			0,5
								Vedlikehold av kommunale veger	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5			1,5
								Ny medarbeider ved Bygg og eiendom	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65			0,65
								Oppgradering/drift av Havfrua.	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5			0,3

6.3. Tiltaksplan investering

I tiltaksplan investering vises tiltak som er prioritert og tiltak som det ikke er funnet rom for. Beskrivelser av tiltakene ligger i lenket dokument: [..LENKEDE DOKUMENTER VERDAL/Beskrivelser av tiltak 22.10.doc](#). Til venstre i tabellen er det gjort en vurdering av det enkelte tiltaks forhold til de syv satsingsområdene i Kommuneplanens samfunnsdel. Tiltakene er merket med de farger som representerer satsingsområdene som tiltaket anses å være i berøring med. Kolonnene under *Kostnad* viser samlet kostnad for investeringene, dvs. summen av de investeringskostnader som påløper/vises for tiltaket i årene 2012-2015. Under *Finansiering* vises det hvordan tiltakets samlede kostnad finansieres.

Kommuneplanens samfunnsdel							Tiltak	Kostnad (mill. kr.)					Finansiering				
Oppvekstmiljø	Folkehelse	Omsorg for alle	Kultur for alle	Næringsutvikling	Fysiske omgivelser	Samfunnsikkerhet		Organisasjon	Samlet kostnad	2013	2014	2015	2016	Tilsk.	Kapitalfond.	Moms-komp.	Lån
Prioriterte tiltak																	
								IKT-utstyr i skoler og barnehager	4,0	1,0	1,0	1,0	1,0			0,8	3,2
								IKT-utstyr kommuneorganisasjonen	8,0	2,0	2,0	2,0	2,0			1,6	6,4
								Mindre tiltak på skoler	8,0	2,0	2,0	2,0	2,0			1,6	6,4
								Mindre tiltak barnehager	3,0	1,0	1,0	0,5	0,5			0,6	2,4
								Rehabilitering kommunal bygningsmasse	4,0	1,0	1,0	1,0	1,0			0,8	3,2
								Ulike idretts- og kulturanlegg	5,5	2,5	1,0	1,0	1,0			1,1	4,4
								Rehabilitering Melvoldgården									
								<ul style="list-style-type: none"> • Ungdommønd Hus • Base hjemmebaser omsorg 	14,0	7,0	7,0	0,0	0,0			2,8	11,2
								Utstyr/inventar omsorg og velferd	1,2	0,3	0,3	0,3	0,3			0,24	0,96
								Utbygging av Arken/bygging av felles dagaktivitetstilbud rus, funksjonshemmede, psykiatri mv. <i>Tidligere: større utbygginger pleie og omsorg</i>									
								Boliger til flyktninger		25,0						5,0	20,0
								Bofellesskap for funksjonshemmede <i>Tidligere: større utbygginger pleie og omsorg</i>	12,0	8,0	4,0			4	2,4	9,6	

Kommuneplanens samfunnsdel										Tiltak	Kostnad (mill. kr.)					Finansiering													
Oppvekstmiljø	Folkehelse	Omsorg for alle	Kultur for alle	Næringsutvikling	Fysiske omgivelser	Samfunnssikkerhet	Organisasjon	Samlet kostnad	2013		2014	2015	2016	Tilsk.	Kapitalfond.	Moms-komp.	Lån												
Forts. prioriterte tiltak																													
																		Velferdsteknologi Verdal bo og helsetun – regionalt prosjekt. <i>Ny.</i>	3,2	1,7	0,5	0,5	0,5	2013: 0,85			0,64	2,56	
																		Kirker og kirkegårder.	5,5	1,0	1,5	1,5	1,5				1,1	4,4	
																		ENØK-tiltak	2,0	0,5	0,5	0,5	0,5				0,4	1,6	
																		Kommunale veger	8,0	2,0	2,0	2,0	2,0				1,6	6,4	
																		Gang og sykkelveger	1,0	1,0	0,0	0,0	0,0				0,2	0,8	
																		Sentrumsutvikling	5,0	0	1,0	2,0	2,0				1,0	4,0	
																		Utvikling Stiklestad	2,0	0,5	0,5	0,5	0,5					2,0	
																		Maskiner	1,2	0,3	0,3	0,3	0,3				0,2	1,0	
																		Brannordningen	2,4	0,2	2,2	0	0				0,48	1,92	
																		Utskifting vannledninger/restaureringsarbeid	25,0	7,0	6,0	6,0	6,0					25,0	
																		Utbedring kloakkanlegg sentrum	20,0	5,0	5,0	5,0	5,0					20,0	
																		Sanering av spredt avløp	18,0	6,0	4,0	4,0	4,0					18,0	
																		Egenkapitalinnskudd	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5		1,5				
Tiltak det ikke er funnet rom for																													
																		Bofellesskap for demente. <i>Tidligere: større utbygginger pleie og omsorg</i>		12,0								2,4	9,6
																		Kommunale boligtomter – attraktive boligområder											
																		Sentralidrettsanlegget Ørmelen – garderobes og tilgjengelighet											
																		Lekeområder boområder											
																		Utvikling av Havfrua-området											
																		Utvikling av havneområdet											
																		Oppgradering av jernbanen/ Oppgradering av E6											

6.4. Hovedoversikt drift

Økonomiplan 2013 -16 Alle tall i 2013 kr	Vedtatt budsjett 2012	Rev. budsjett 2012	Forslag budsjett 2013	Økoplan 2014	Økoplan 2015	Økoplan 2016
Skatt	238 808 711	242 308 711	257 191 000	258 476 955	259 769 340	261 068 186
Inntekstutjevning	76 573 000	76 573 000	83 185 000	83 600 925	84 018 930	84 439 024
Rammetilskudd mv.	340 579 000	340 579 000	348 674 000	350 417 370	352 669 457	352 932 804
Sum skatt og rammetilskudd	655 960 711	659 460 711	689 050 000	692 495 250	696 457 726	698 440 015
Eiendomsskatt	30 800 000	30 800 000	32 000 000	32 000 000	32 000 000	32 000 000
Integreringstilskudd flyktninger	15 700 000	15 700 000	15 700 000	15 700 000	15 700 000	15 700 000
Kompensasjonstilskudd omsorgsboliger	3 080 000	3 080 000	3 030 000	2 980 000	2 930 000	2 930 000
Kompensasjonstilskudd skoler	990 000	990 000	910 000	840 000	775 000	775 000
Momskompensasjon	4 800 000	18 600 000	0	0	0	0
Sum inntekter	711 330 711	728 630 711	740 690 000	744 015 250	747 862 726	749 845 015
Renteutgifter	32 500 000	32 500 000	33 472 844	32 801 000	34 852 000	35 384 000
Avdragsutgifter	27 000 000	27 000 000	31 500 000	33 500 000	34 500 000	35 500 000
Netto kapitalutgifter	59 500 000	59 500 000	64 972 844	66 301 000	69 352 000	70 884 000
Avsatt til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Overført til kapitalregnskapet	0	13 800 000	0	0	0	0
Bruk av fond/overskudd	2 000 000	3 250 000	2 250 000	2 250 000	2 250 000	2 250 000
Ramme til fordeling	653 830 711	658 580 711	677 967 156	679 964 250	680 760 726	681 211 015
<i>Utviklingsprosjekt, tilskudd til miljø og bolystfremmende tiltak</i>	2 000 000	2 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Samhandlingsreform	15 100 000	16 100 000	16 100 000	16 100 000	16 100 000	16 100 000
Avsatt lønnsoppgjør	13 000 000	3 438 239	8 000 000	8 000 000	8 000 000	8 000 000
Støttefunksjoner	21 698 243	20 187 062	22 187 062	22 387 062	22 187 062	22 187 062
110 Rådmannen	21 698 243	20 187 062	22 187 062	22 187 062	22 187 062	22 187 062
<i>Markering av 1814</i>				200 000		
Oppvekst	287 377 067	295 677 196	298 167 274	296 697 274	298 097 274	298 597 274
Framskrevet aktivitet	287 377 067	295 677 196	298 167 274	298 167 274	298 167 274	298 167 274
120 Vuku, Garnes, Volden		33 071 597	31 087 000			
121 Stiklestad og Leksdal		18 893 534	16 268 233			
122 Ørmelen og Verdalsøra		46 124 789	47 736 073			
123 Verdalsøra u.skole		30 404 388	29 404 461			
124 Vinne og Ness		24 552 808	24 052 514			
126 Oppvekst felles		663 655	3 270 000			
130 Ressurscenter oppvekst		141 966 425	146 348 993			
<i>Strukturelle endringer</i>				-1 970 000	-1 070 000	-1 070 000
<i>Økte barnev.utg.- fosterheim/institusjon</i>				500 000	1 000 000	1 500 000
Helse og velferd	258 274 750	264 861 396	258 071 852	261 071 852	261 071 852	261 071 852
Framskrevet aktivitet	246 174 750	248 761 396	257 101 852	257 101 852	257 101 852	257 101 852
132 Vinne og Vuku omsorg		80 121 832	82 582 669			
133 Øra omsorgsdistrikt		107 398 706	112 114 998			
135 NAV		32 321 223	32 827 185			
136 Ressurscenter HOV		28 919 635	29 577 000			
<i>Frisklivssentralen</i>			300 000	300 000	300 000	300 000
<i>Boligkontor, lønn og husleie</i>			670 000	670 000	670 000	670 000
<i>Drift av bofellesskap</i>				3 000 000	3 000 000	3 000 000
Kultur	21 390 618	21 496 684	22 582 448	22 582 448	22 382 448	22 382 448
125 Kultur	21 390 618	21 496 684	22 182 448	22 182 448	22 182 448	22 182 448
<i>Økt tilskudd Stiklestad nasjonale kulturhus</i>			200 000	200 000	200 000	200 000
<i>Dekn. tidligere underskudd kirkelig fellesråd</i>			200 000	200 000		
Anlegg, infrastruktur, samfunnssikkerhet	17 371 346	17 835 064	18 157 630	18 157 630	18 157 630	18 157 630
141 Teknisk drift	17 371 346	17 835 064	18 157 630	18 157 630	18 157 630	18 157 630
Fordelt ramme ISK	32 718 687	33 085 070	33 700 890	33 700 890	33 700 890	33 700 890
199 Innherred samkommune	32 718 687	33 085 070	33 700 890	33 700 890	33 700 890	33 700 890
Sum fordelt	653 830 711	658 580 711	677 967 156	679 697 156	680 697 156	681 197 156
Resultat	0	0	0	267 094	63 570	13 859

6.5. Hovedoversikt investeringer

Tiltak	Kostnad (mill. kr.)					Finansiering			
	Samlet kostnad	2013	2014	2015	2016	Tilsk.	Kapf	Momsk	Lån
IKT-utstyr i skoler og barnehager. Større investeringer i datamaskiner/ programvare for barn/elever og lærere/førskolelærere. Midlene disponeres i samråd med oppvekst- områdene.	4,0	1,0	1,0	1,0	1,0			0,8	3,2
IKT-utstyr kommuneorganisasjonen	8,0	2,0	2,0	2,0	2,0			1,6	6,4
Mindre tiltak på skoler	8,0	2,0	2,0	2,0	2,0			1,6	6,4
Mindre tiltak barnehager	3,0	1,0	1,0	0,5	0,5			0,6	2,4
Rehabilitering kommunal bygningssmasse - investeringer og mindre ombygginger utenom skoler og barnehager inkl. brannsikring Verdal bo og helsetun	5,0	2,0	1,0	1,0	1,0			1,0	4,0
Ulike idretts- og kulturanlegg hvor kommunen står som eier	5,5	2,5	1,0	1,0	1,0			1,1	4,4
Rehabilitering Melvoldgården Ungdommens hus Base hjemmebasert omsorg	14,0	14,0						2,8	11,2
Utstyr/inventar omsorg og velferd	1,2	0,3	0,3	0,3	0,3			0,24	0,96
Utbygging av Arken/bygging av felles dagaktivitetstilbud rus, funksjonshemmede, psykiatri mv. <i>Tidligere: større utbygginger pleie og omsorg</i>	Utredes								
Boliger til flyktninger	25,0	25,0						5,00	20,00
Bofellesskap for funksjonshemmede	12,0	8,0	4,0					2,4	9,6
Velferdsteknologi Verdal bo og helsetun	3,2	1,7	0,5	0,5	0,5	0,85		0,64	1,71
Kirker og kirkegårder. Det er lagt inn et større beløp mot slutten av planperioden knyttet til restaurering/utbygging av Vinne kirke til 200 års jubileet i 2017	5,5	1,0	1,5	1,5	1,5				5,5
ENØK-tiltak, jfr. Klima- og energiplan. Etablering av system for energiledelse, sentral driftskontroll/ effektstyring og kompetanseheving innen energiteknisk drift av bygg og anlegg. Sensorer i rom som brukes lite.	2,0	0,5	0,5	0,5	0,5			0,4	1,6
Kommunale veger, forsterking, reasfaltering og nyasfaltering. I 2012 er det lagt inn 3,0 mill. kroner i tillegg, dette er kostnader knyttet til utbygging Ørin Sør. I tråd med vanlig praksis foreslås dette finansiert over kapitalbudsjettet. Kompetanseheving innen energiteknisk drift av bygg og anlegg	8,0	2,0	2,0	2,0	2,0			1,6	6,4

Tiltak	Kostnad (mill. kr.)					Finansiering			
	Samlet kostnad	2013	2014	2015	2016	Tilsk.	Kapf	Momsk	Lån
Gang og sykkelveger. Bygging - Holte-Minsaas-Lein og gangveg langs Havnevegen.	1,0	1,0	0,0	0,0	0,0			0,2	0,8
Sentrumsutvikling	5,0	0,0	1,0	2,0	2,0			1,0	4,0
Utvikling Stiklestad, Diverse tiltak	2,0	0,5	0,5	0,5	0,5				2,0
Maskiner, Utskifting av diverse maskinelt utstyr	1,2	0,3	0,3	0,3	0,3			0,2	1,0
Brannordningen	2,4	0,2	2,2	0,0	0,0			0,5	1,9
Tiltak hovedplan vannforsyning – utskifting vannledninger/ restaureringsarbeid	25,0	7,0	6,0	6,0	6,0				25,0
Utbedring kloakkanlegg sentrum	20,0	5,0	5,0	5,0	5,0				20,0
Sanering av spredt avløp. Dette gjelder Fættan, Vinne og Leksdal	18,0	6,0	4,0	4,0	4,0				18,0
Egenkapitalinnskudd 2011	6,0	1,5	1,5	1,5	1,5		6,0		
	185,0	84,5	37,3	31,6	31,6	0,9	6,0	21,7	156,5

Finansiering	2013	2014	2015	2016	Sum
Lån	75,5	31,5	25,4	25,4	162,8
Momskompensasjon	6,7	3,3	2,7	2,7	15,4
Tilskudd	0,9	0,0	0,0	0,0	0,9
Kapitalfond	1,5	1,5	1,5	1,5	6,0
Sum finansiering	84,5	37,3	31,6	31,6	185,0